

PRINSJESDAG 2015

**Politieke peiling, Prinsjesdag
Waardering politici**

11 september 2015

VVD opnieuw grootste partij; D66 verliest terrein

Kiezers:

- *"Ontevredenheid over Rutte II, maar kabinet kan vanwege de stabiliteit beter aanblijven"*
- *"Kabinetsbeleid ongunstig voor eigen financiële situatie, ook na Prinsjesdag"*
- *"Vooral laagste inkomens moeten profiteren van lastenverlichting"*
- *"Jesse Klaver, Arie Slob en Alexander Pechtold best gewaardeerde fractievoorzitters. Roemer, Van der Staaij en Buma volgen op de voet."*

Huidige GroenLinks-stemmers stemmen GroenLinks vanwege:

- *Verhaal komt door: een menselijker samenleving, met aandacht voor milieu, duurzaamheid en niet alleen aandacht voor productie, economie*
- *De leider: boodschap en de boodschapper (Jesse Klaver) lijken samen te vallen. Men vindt hem verstandig, fris en verfrissend en heeft hoge verwachtingen van hem.*
- *Teleurstelling in de PvdA. Vooral het sociale (zorg-) beleid van de PvdA is hier debet aan.*

VVD opnieuw grootste partij, D66 verliest terrein

Als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, zou de VVD opnieuw de grootste partij worden met 29 zetels. Dit is 1 zetel meer dan in de I&O-peiling begin juli dit jaar. Rekening houdend met betrouwbaarheidsmarges is dat een stabiele score. De PVV is nu de tweede partij met 20 zetels (winst van drie zetels). D66 zakt terug tot 15 zetels, nog maar een klein plusje ten opzichte van het huidige zetelaantal. D66 is nog wel steeds de grootste als het gaat om de "partij van tweede of derde voorkeur".

GroenLinks levert na een sprong in juli iets in (van 13 naar 11 zetels), maar zij staat nog steeds op forse winst vergeleken met de huidige 4 Kamerzetels. Jesse Klaver wordt bekender (70% van het electoraat kent hem nu) en is samen met Arie Slob en Alexander Pechtold, de best gewaardeerde politiek leider.

Aanblijven kabinet beter voor stabiliteit, ondanks ontevredenheid over Rutte II

Net als in juli zijn ruim zes op de tien kiezers niet (zo) tevreden met het werk van het kabinet-Rutte II. Ruim een derde (37 procent) is dat wel. Dat betekent niet dat een meerderheid van de kiezers wil dat het kabinet opstapt: ook een substantieel deel van de ontevreden kiezers wil dat het kabinet aanblijft. Voorwaarde is (voor een nipte meerderheid) wel dat het kabinet nieuwe wetten door de Tweede Kamer krijgt.

Slechts een derde van de kiezers wil dat het kabinet valt zodat er snel verkiezingen zijn. Twee derde vindt het beter voor de stabiliteit van het land dat het kabinet blijft zitten. Dat geldt overigens niet voor de PVV- en SP-kiezers: zij willen van dit kabinet af en vinden dat "Het kabinet-Rutte II is uitgeregeerd". Ook onder aanhangers van de Partij voor de Dieren en 50 Plus vindt een meerderheid dat het huidige kabinet is uitgeregeerd.

Kabinetsbeleid ongunstig voor eigen financiële situatie, ook na Prinsjesdag

Van alle kiezers vindt slechts 1 procent dat het kabinetsbeleid een positieve uitwerking heeft gehad op hun persoonlijke financiële situatie. Voor bijna de helft van de kiezers had het beleid hier een *ongunstige* invloed op. Ondanks de positieve berichten over de Miljoenennota die al uitlekten verwacht slechts 15% van de kiezers dat de plannen die op Prinsjesdag worden gepresenteerd voor hem of haar financieel goed zullen uitpakken.

Laagste inkomens moeten profiteren van lastenverlichting

Kiezers zijn eensgezind in hun oordeel dat een eventuele lastenverlichting vooral ten goede moet komen aan de laagste inkomens. 72% vindt dat en dwars door alle partijen heen is hier een meerderheid voor te vinden. Maar er is ook een duidelijke meerderheid (60%) voor lastenverlichting ten gunste van de *middeninkomens*. Of het kabinet aan beide wensen tegemoet kan komen, is de vraag. Kiezers van GroenLinks, 50 Plus, SP en PvdA geven duidelijk de voorkeur aan lastenverlichting voor de laagste inkomens.

Dit alles blijkt uit een landelijk representatief onderzoek van **I&O Research** onder 1.999 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek liep van vrijdag 4 september tot en met maandag 7 september 2015. Bij het overnemen van resultaten uit dit bericht altijd de bron I&O Research vermelden.

Meer informatie

Peter Kanne
p.kanne@ioresearch.nl
06 31943707

Zetelpeiling: VVD opnieuw grootste partij, D66 verliest terrein

Als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, zou de VVD opnieuw de grootste partij worden met 29 zetels (tabel 1). Dit is 1 zetel meer dan in de I&O-peiling begin juli. De PVV is nu de tweede partij met 20 zetels.

In maart – vlak voor de Provinciale Statenverkiezingen – was D66 virtueel nog de grootste partij. Nu zakt de partij van Alexander Pechtold terug tot 15 zetels, een klein plusje ten opzichte van het huidige aantal Kamerzetels.

GroenLinks levert na een sprong in juli iets in (van 13 naar 11 zetels), maar zij staat nog steeds op forse winst vergeleken met haar huidige zetelaantal in de Tweede Kamer.

De partij van Henk Krol, 50 Plus, lijkt wat terrein te winnen ten opzichte van vorige peilingen.

Hoewel deze peiling verschuivingen laat zien, weet op dit moment circa 12 procent van de kiezers nog niet op welke partij zij zouden stemmen (als er vandaag verkiezingen zouden zijn).

Tabel 1

Zetelpeiling Tweede Kamer september 2015

	Peiling TK – I&O %			Zetels TK ¹	Peiling TK – I&O Zetels		
	%	%	%	#	#	#	#
Partij	2-mrt	8-juli	8-sept	Sept 2012	2-mrt	8-juli	8-sept
VVD	15,9	18,3	18,8	41	24	28	29
PvdA	12,0	10,5	12,0	38	18	16	18
PVV	13,7	11,4	13,1	15	21	17	20
SP	12,5	13,4	12,2	15	19	21	18
CDA	11,1	10,4	11,6	13	17	16	18
D66	16,4	13,2	9,9	12	25	20	15
ChristenUnie	4,2	3,8	3,8	5	6	5	5
GroenLinks	4,8	8,4	7,7	4	7	13	11
SGP	2,6	2,4	2,1	3	4	3	3
PvdD	3,0	3,5	2,8	2	4	5	4
50 Plus	3,3	4,0	5,9	2	5	6	9
VNL	-	0,6	0,0	0	-	0	0
Totaal	100,0	100,0	100,0	150	150	150	150

¹ Geen rekening gehouden met opstappen Kamerleden PVV, PvdA en 50 Plus.

Als we aan kiezers vragen welke andere partijen zij ook overwegen om op te stemmen (naast hun partij van eerste voorkeur), blijkt dat D66 vaak als alternatief wordt genoemd door VVD-, GroenLinks- en PvdA-stemmers (tabel 2). D66 trekt dus zowel kiezers van links (GL, PvdA) als van rechts (VVD). Het potentieel van GroenLinks ligt met name onder aanhangers van de Partij voor de Dieren (hiervan noemt 44% GL als alternatief) en de PvdA (42%). In mindere mate heeft GroenLinks aantrekkingskracht op SP- en D66-kiezers.

Tabel 2

Welke andere partijen zou u overwegen om op te stemmen? (als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden)

(Meerdere antwoorden mogelijk bij het noemen van alternatieve partijen)

	PARTIJ VAN EERSTE VOORKEUR											Totaal
	VVD	PvdA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	SGP	PvdD	50 Plus	
VVD	-	2%	18%	2%	19%	24%	5%	1%	9%	5%	10%	9%
PvdA	2%	-	0%	17%	3%	24%	4%	35%	0%	1%	8%	8%
PVV	9%	0%	-	5%	8%	1%	1%	1%	0%	8%	18%	5%
SP	0%	19%	18%	-	5%	8%	5%	29%	0%	14%	14%	10%
CDA	24%	3%	13%	7%	-	14%	43%	3%	24%	2%	18%	12%
D66	51%	37%	4%	17%	24%	-	6%	40%	0%	18%	13%	24%
CU	2%	5%	2%	5%	22%	4%	-	10%	76%	4%	5%	8%
GL	1%	42%	0%	34%	5%	25%	5%	-	0%	44%	4%	14%
SGP	1%	0%	3%	0%	5%	0%	36%	1%	-	3%	1%	3%
PvdD	0%	5%	9%	11%	2%	3%	1%	9%	2%	-	7%	5%
50 Plus	9%	5%	29%	13%	11%	9%	6%	4%	0%	21%	-	11%
Piratenpartij	0%	0%	4%	3%	0%	1%	0%	1%	0%	6%	3%	1%
VNL	1%	0%	6%	0%	2%	0%	0%	1%	2%	0%	0%	1%
Andere partij	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Geen andere partij	13%	17%	5%	9%	10%	10%	11%	6%	10%	9%	5%	10%
Weet ik niet	4%	1%	3%	8%	2%	3%	4%	1%	2%	0%	11%	4%

Tevredenheid over kabinet-Rutte II laag maar stabiel

De tevredenheid met het werk van het kabinet-Rutte II is in de afgelopen maanden tamelijk stabiel. In de laatste peiling is 37 procent tevreden met wat het kabinet tot stand heeft gebracht (tabel 3). Ruim zes op de tien kiezers zijn niet (erg) tevreden. Het aandeel kiezers dat 'helemaal niet tevreden' is, bedraagt nu 29 procent, tegen 21 procent vlak na de Provinciale Statenverkiezingen van 18 maart jl.

Kiezers die in 2012 op de VVD stemden, zijn het meest tevreden (66%) over het werk van het kabinet. PvdA-kiezers zijn aanmerkelijk minder tevreden (41%) over wat het kabinet in de afgelopen jaren heeft gedaan. Kiezers van de 'constructieve oppositiepartijen' (D66, CU en SGP) zijn relatief gezien ook (redelijk) tevreden, al zijn SGP- en D66-kiezers dat wat meer dan CU-aanhangers. Het minst tevreden zijn kiezers van de PVV, Partij voor de Dieren en SP ($\leq 10\%$).

Tabel 3

Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met wat het huidige kabinet-Rutte (VVD, PvdA) in de afgelopen jaren heeft gedaan?

	9-FEB	10-MRT	1-APR	8-JUL	8-SEP
Zeer tevreden	2%	2%	2%	3%	3%
Tamelijk tevreden	34%	37%	38%	35%	34%
Niet erg tevreden	36%	34%	36%	31%	33%
Helemaal niet tevreden	25%	23%	21%	27%	29%
Weet ik niet	2%	4%	3%	4%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 4

Tevredenheid over het kabinet-Rutte II naar politieke voorkeur TK 2012²

	VVD	SGP	D66	CU	PVDA	CDA	GL	50 PLUS	PVV	PVDD	SP	TOTAAL
Tevreden	66%	53%	51%	44%	41%	38%	31%	16%	10%	9%	6%	38%
Ontevreden	33%	47%	48%	53%	58%	61%	69%	84%	89%	91%	92%	61%
Weet ik niet	1%	0%	1%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	0%	2%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

² Voor de leesbaarheid zijn de categorieën "zeer tevreden" en "tamelijk tevreden" samengevoegd tot "tevreden". Daarnaast zijn "niet erg tevreden" en "helemaal niet tevreden" samengevoegd tot "ontevreden".

Kabinetsbeleid heeft vooral negatieve invloed op persoonlijke financiële situatie

Van alle kiezers vindt slechts 1 procent dat het kabinetsbeleid een positieve uitwerking heeft gehad op hun persoonlijke financiële situatie (tabel 5). Bijna de helft (46%) denk dat het per saldo geen invloed heeft gehad. De andere groep bestaat uit mensen wier financiële situatie – naar eigen zeggen – ongunstig is beïnvloed door het beleid van het kabinet-Rutte II.

Tabel 5

Is uw persoonlijke financiële situatie gunstig of ongunstig beïnvloed door het beleid van het kabinet-Rutte?

	%
Gunstig	1%
Niet gunstig, maar ook niet ongunstig	46%
Ongunstig	48%
Weet ik niet	5%
TOTAAL	100%

PVV- en SP-kiezers zien kabinet liever vandaag dan morgen vallen

Het kabinet-Rutte II is uitgeregeerd, volgens een ruime meerderheid van de PVV- (79%) en SP-kiezers (78%) (tabel 6). Een meerderheid van deze groep kiezers ziet het kabinet het liefst op korte termijn vallen. Ook onder aanhangers van de Partij voor de Dieren en 50 Plus vindt een meerderheid dat het huidige kabinet is uitgeregeerd.

Verdeeldheid over mogelijk referendum steunpakket Griekenland

Ruim vier op de tien kiezers vinden dat een nieuw steunpakket voor Griekenland via een referendum aan de Nederlandse bevolking moet worden voorgelegd. Hoe mensen hierover denken, is sterk afhankelijk van hun politieke voorkeur. Degenen die in 2012 op GroenLinks, D66, PvdA en ChristenUnie stemden, zijn geen voorstander van een referendum. Met name de positie van D66-kiezers is opvallend: hoewel zij normaliter de inzet van meer directe democratie toejuichen, lijken zij in het geval van het Griekse steunpakket terughoudend te zijn.

Laagste inkomens moeten vooral profiteren van lastenverlichting

Kiezers zijn eensgezind in hun oordeel dat een eventuele lastenverlichting vooral ten goede moet komen aan de laagste inkomens. Dwars door alle partijen heen is hier een meerderheid voor te vinden. Anderzijds vinden we bij de meeste partijen ook een duidelijke meerderheid voor lastenverlichting ten gunste van de middeninkomens. Of het kabinet aan beide wensen tegemoet kan komen, is de vraag. Alleen kiezers van GroenLinks, 50 Plus, SP en PvdA geven duidelijk de voorkeur aan lastenverlichting voor de laagste inkomens.

Tabel 6

Stellingen kabinetsbeleid naar politieke voorkeur TK 2012 (% helemaal/grotendeels mee eens)

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	SGP	PVDD	50 PLUS	TO-TAAL
Het is goed voor de stabiliteit van het land dat het kabinet aanblijft tot de verkiezingen van 2017.	86%	76%	24%	35%	72%	79%	75%	71%	82%	35%	50%	65%
Als het kabinet geen nieuwe wetten door het parlement krijgt, moet het opstappen.	42%	51%	74%	74%	50%	53%	51%	51%	31%	64%	72%	54%
Een nieuw steunpakket voor Griekenland moet via een referendum aan de Nederlandse bevolking worden voorgelegd.	41%	27%	83%	62%	44%	24%	30%	14%	63%	47%	78%	46%
De plannen die op Prinsjesdag worden gepresenteerd, zullen voor mij financieel goed uitpakken.	22%	17%	5%	7%	16%	16%	26%	14%	22%	4%	3%	15%
Als het kabinet besluit tot lastenverlichting moeten vooral de middeninkomens hiervan profiteren.	72%	52%	62%	54%	64%	68%	65%	35%	72%	55%	42%	60%
Als het kabinet besluit tot lastenverlichting moeten vooral de laagste inkomens hiervan profiteren.	54%	82%	66%	92%	75%	68%	73%	86%	81%	72%	86%	72%
Het kabinet Rutte II is uitgeregeerd.	19%	35%	79%	78%	39%	32%	32%	42%	29%	69%	68%	43%
Ik zie het kabinet het liefst snel vallen zodat we snel nieuwe verkiezingen hebben.	12%	21%	72%	66%	24%	18%	16%	25%	15%	53%	48%	32%

Houding kabinetsbeleid naar tevredenheid met kabinet

Hoe mensen in het algemeen denken over het kabinet, hangt in sterke mate samen met de antwoorden op stellingen met betrekking tot het al dan niet aanblijven van dit kabinet. Maar deze relatie is niet absoluut. Anders gezegd: ook een substantieel deel van de ontevreden kiezers wil dat het kabinet aanblijft.

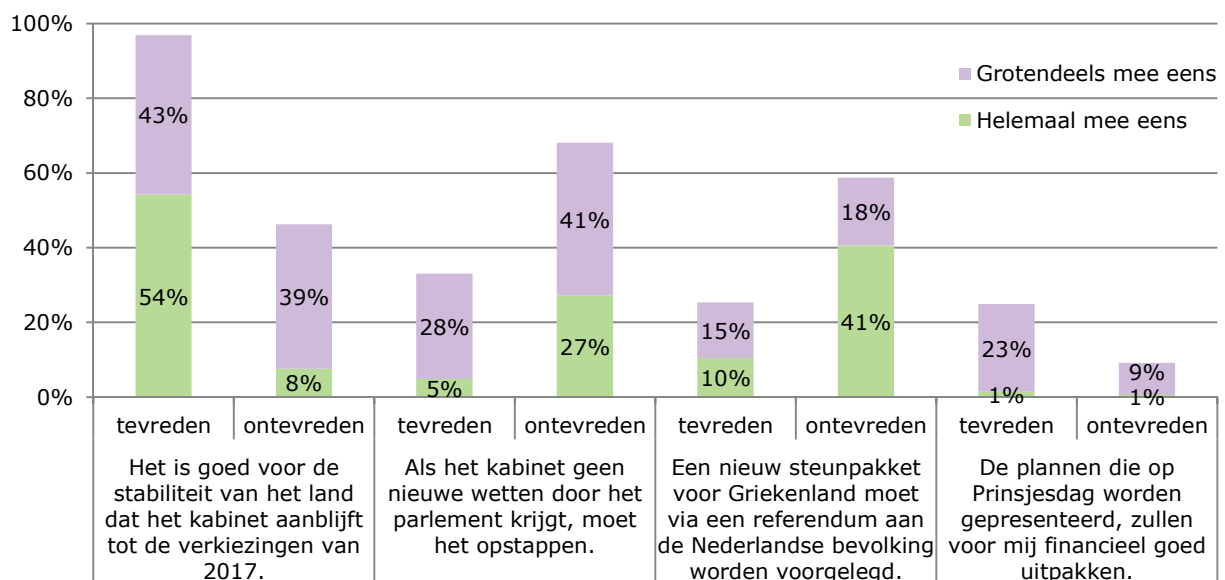
Zo vinden vrijwel alle kiezers (97%) die tevreden zijn over het kabinet dat het aanblijven van het kabinet goed is voor de stabiliteit van het land, maar is dit aandeel onder ontevreden kiezers ook nog 47 procent (grafiek 1). Verder vindt 68 procent van de ontevreden kiezers dat het kabinet moet opstappen, als het geen nieuwe wetten door het parlement krijgt. Dit is onder tevreden kiezers 33 procent.

Van degenen die ontevreden zijn over deze regering is de helft het eens met de stelling "Ik zie het kabinet het liefst snel vallen, zodat we snel nieuwe verkiezingen hebben". Van de tevreden kiezers is 1% het hiermee eens.

De verschillen tussen tevreden en ontevreden kiezers zijn kleiner waar het gaat om lastenverlichting (grafiek 2). In beide groepen is een meerderheid te vinden voor lastenverlichting die vooral ten goede komt aan de laagste inkomens. Ontevreden kiezers zien graag dat het huidige kabinet opstapt en nieuwe verkiezingen uitschrijft.

Grafiek 1

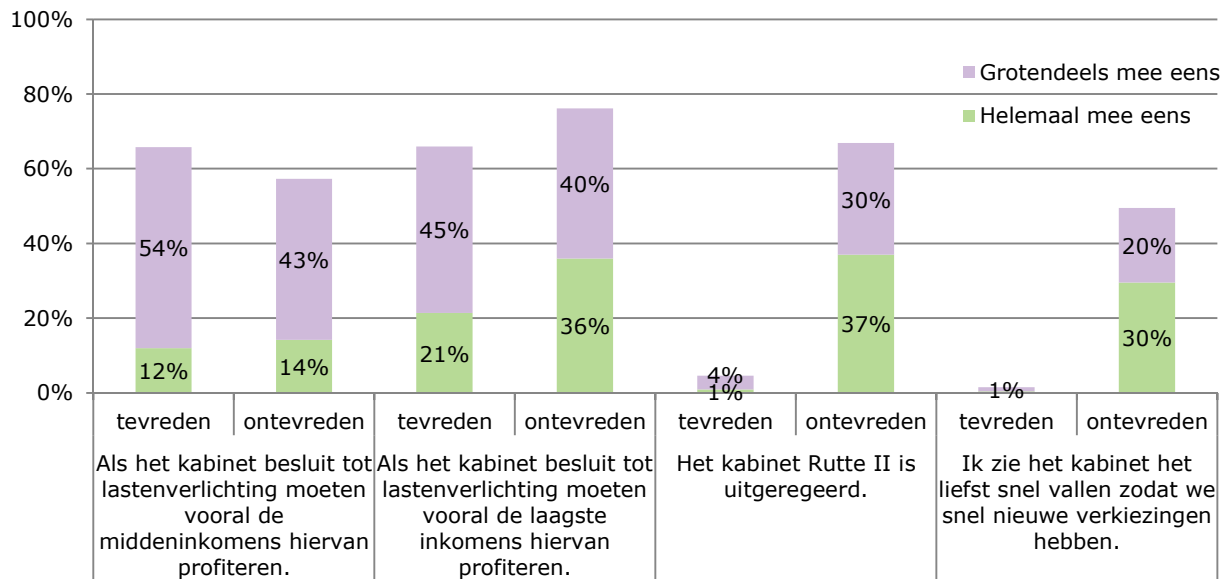
Houding kabinetsbeleid, uitgesplitst naar algemene tevredenheid over het kabinet (I)

Leesvoorbeeld: van degenen die *in het algemeen* tevreden zijn over het kabinetsbeleid, is 54% het helemaal eens en 43% het grotendeels eens met de stelling "Het is goed voor de stabiliteit van het land dat het kabinet aanblijft tot de verkiezingen van 2017". Van degenen die ontevreden zijn over Rutte II is 8% het hier helemaal mee eens en 39% grotendeels.

Grafiek 2

Houding kabinetsbeleid, uitgesplitst naar algemene tevredenheid over het kabinet (II)

Leesvoorbeeld: van degenen die *in het algemeen* tevreden zijn over het kabinetsbeleid, is 12 procent het helemaal eens met de eerste stelling (Als het kabinet besluit tot lastenverlichting moeten vooral de middeninkomens hiervan profiteren).

Redenen om op GroenLinks te stemmen

Op verzoek van *de Volkskrant* peilde I&O Research hoe de kiezer over GroenLinks en Jesse Klaver denkt. *De Volkskrant* publiceerde hier over op 11 september 2015. Hieronder de analyse.

Huidige peiling en potentie

In de politieke peiling zou GroenLinks elf zetels halen, 7,7% van de stemmen. Daarnaast overweegt nog eens 14% GroenLinks als partij om mogelijk op te stemmen. Samen zo'n 22%, wat als het – voor dit moment – maximale potentieel beschouwd kan worden. Het ligt niet voor de hand dat GroenLinks dit percentage – dat staat voor ruim 30 zetels – eenvoudig kan kapitaliseren. Ook de kiezers met als eerste voorkeur GroenLinks hebben andere partijen die ze overwegen (vooral D66, PvdA en SP) en als er echte verkiezingen zijn, kiezen sommigen om strategische redenen toch voor een andere partij. Zoals een GL-kiezer van dit moment het uitdrukt: 'Deze partij staat het dichtst bij mij, maar soms is het strategisch dat ik wat anders stem.'

Redenen om op GroenLinks te stemmen

Waarom stemt men (op dit moment) op GroenLinks? In de eerste plaats lijkt het verhaal van de partij goed door te komen. Men wil een menselijker samenleving, met aandacht voor milieu, duurzaamheid en niet alleen aandacht voor productie, economie, met alle milieuvervuiling en verspilling die daar bij past. Opvallend is dat sommige mensen zeggen dat GroenLinks realistischer is geworden, voorheen nog al eens een achilleshiel van GL.

In de tweede plaats blijken die boodschap en de boodschapper (Jesse Klaver) samen te vallen. Men vindt hem verstandig, fris en verfrissend en heeft hoge verwachtingen van hem.

Tenslotte – en deze reden gaat wellicht vooraf aan de eerste twee – komt de huidige keuze voor GroenLinks ook voort uit teleurstelling in de PvdA. In 2012 stapten veel kiezers die zich thuisvoelen bij GroenLinks over naar de PvdA, maar zij keren nu terug op het GroenLinks-nest. Vooral het sociale (zorg-) beleid van de PvdA is hier debet aan. Jetta Klijnsma en Martin van Rijn zijn de laagst gewaardeerde bewindslieden, ook onder GroenLinks-kiezers. Enkele citaten van potentiële GroenLinks-kiezers:

De maatschappijvisie van GroenLinks

- Andere kijk op de economie / maatschappij > milieu > verdeling van lusten en lasten
- Dat is mijn partij. Ze staat waar ik voor sta: duurzaamheid, compassie met de medemens, antikapitalistisch
- Een stem voor meer duurzaamheid en menselijkheid.
- Er wordt tegenwoordig alleen over geld gepraat. Het zou wat meer over mensen moeten gaan.
- Groen Links wil de samenleving (incl. het belastingstelsel) vergroenen, dat vind ik erg belangrijk. De nieuwe leider straalt bovendien een jeugdig elan uit.
- Het programma met aandacht voor de (ook wat verdere) toekomst - eerlijke verdeling van de goederen die de aarde voortbrengt - tegengaan van verspilling, vervuiling en uitputting - de planeet is van onze kinderen; eerlijke verdeling van welvaart - solidariteit én individualiteit
- Meestal kies ik voor D66, maar ik vind hun onderwijsbeleid niet geweldig. GroenLinks heeft nu een verstandige nieuwe politiek leider, men is kritisch en niet zo zweverig meer. Realistischer geworden.

De leider: Jesse Klaver

- Ik verwacht nogal wat, hopelijk terecht van de nieuwe man aan het roer - Jesse Klaver dus. En vooral de visie van GL ten aanzien van het milieu spreekt me aan.
- Jesse Klaver, nieuwe koers, verfrissend
- Fris geluid, reële aandacht voor milieu en economie, vertrouwen in Klaver

Teleurgesteld in de PvdA

- Deze partij voldoet op dit moment het meest aan mijn politieke verwachtingen. De huidige regeringspartijen hebben totaal niet aan mijn (eerdere) verwachtingen voldaan. Vooral de verzorgingsstaat is veel te veel "uitgekleed" en is voor veel zieken rampzalig.
- Ik ben zeer teleurgesteld in de PvdA (de partij waarop ik bijna altijd heb gestemd). Die hebben in dit kabinet uitsluitend naar de pijpen van de VVD gedanst en niet meer gedacht aan hun achterban. De SP is mij iets te radicaal en in gedachten en optreden. GroenLinks heeft sociale plannen en ook het milieu komt bij hen sterk naar voren. Zij mogen het van mij proberen waar te maken.
- Ik was vanouds een PvdA-stemmer maar dat ben ik niet meer. Ik wil wel in het linkse spectrum blijven en heb vertrouwen in het leiderschap van Jesse Klaver.
- Omdat er een frisse wind waait door Jesse Klaver. Ik ben uitgekeken op de PvdA vanwege de maatregelen in de zorg

Waardering fractievoorzitters

Jesse Klaver behoort, samen met Arie Slob en Alexander Pechtold, tot de best gewaardeerde fractievoorzitters van de Tweede Kamer. Allen krijgen zij gemiddeld een 5,8 (tabel 7). Roemer (5,6), Van der Staaij (5,5) en Buma (5,4) volgen op de voet. Ten opzichte van begin juli is de bekendheid van Jesse Klaver gestegen van 64 procent naar 70 procent en de waardering licht gedaald. Qua bekendheid blijft hij achter bij Diederik Samsom (97%), Alexander Pechtold (97%), Geert Wilders (97%) en Emile Roemer (96%), maar het lijkt een kwestie van tijd dat hij de aansluiting vindt.

Tabel 7

Bekendheid en waardering fractie- en partijleiders Tweede Kamer

Fractie- of partijleiders	BEKENDHEID		VERSCHIL	WAARDERING		VERSCHIL
	8-jul	8-sep		8-jul	8-sep	
Jesse Klaver	64%	70%	6%	6,0	5,8	-0,2
Arie Slob	78%	83%	5%	5,8	5,8	0,0
Alexander Pechtold	96%	97%	1%	6,0	5,8	-0,2
Emile Roemer	96%	96%	0%	5,7	5,6	-0,1
Kees van der Staaij	65%	73%	8%	5,5	5,5	0,0
Sybrand van Haersma Buma	87%	91%	3%	5,5	5,4	-0,1
Halbe Zijlstra	80%	82%	3%	5,3	5,2	-0,1
Diederik Samsom	97%	97%	0%	4,7	4,8	0,1
Marianne Thieme	87%	89%	2%	4,6	4,6	0,0
Henk Krol	88%	90%	2%	3,7	3,9	0,2
Norbert Klein	21%	27%	6%	3,4	3,8	0,4
Roland van Vliet	11%	15%	4%	3,6	3,6	0,0
Geert Wilders	97%	97%	0%	3,3	3,4	0,1
Louis Bontes	39%	45%	6%	2,9	3,2	0,3
Bram Moszkowicz	-	84%	-	-	3,1	-
Tunahan Kuzu	9%	13%	5%	2,9	3,0	0,1

Bram Moszkowicz was al een bekende Nederlander en wordt dankzij zijn eerdere optredens als (ex-) advocaat en nu leider van VNL door 84 procent van de kiezers genoemd. De waardering voor hem als politicus is met een 3,1 bijzonder laag.

Tabel 8

Waardering fractie- en partijleiders Tweede Kamer naar huidige politieke voorkeur

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	SGP	PVDD	50 PLUS	TO-TAAL
Jesse Klaver	4,8	6,1	4,3	6,6	5,8	6,2	5,6	7,7	5,4	6,5	5,9	5,8
Arie Slob	5,8	6,2	4,4	5,4	6,5	6,1	8,0	6,1	7,3	5,3	5,2	5,8
Alexander Pechtold	6,3	6,4	3,4	5,3	6,1	7,9	5,6	6,7	4,4	5,8	4,9	5,8
Emile Roemer	4,4	5,4	5,4	7,8	5,9	5,5	5,6	5,9	5,0	5,8	6,0	5,6
Kees van der Staaij	5,8	5,5	4,8	4,8	6,4	5,5	7,4	5,2	8,8	4,7	4,8	5,5
Sybrand van Haersma Buma	5,4	4,4	5,4	5,1	7,5	5,4	5,9	4,6	6,0	4,9	5,8	5,4
Halbe Zijlstra	6,9	5,1	4,9	3,9	5,6	5,6	5,2	4,0	6,3	4,8	4,6	5,2
Diederik Samsom	5,3	7,0	2,7	4,1	4,7	5,5	5,3	5,4	5,3	4,2	4,0	4,8
Marianne Thieme	3,9	5,0	4,2	5,1	4,2	4,8	4,6	5,8	3,4	7,5	4,1	4,6
Henk Krol	3,7	3,3	4,4	4,0	4,2	3,5	3,6	2,9	3,2	4,1	6,6	3,9
Norbert Klein	3,7	3,9	3,9	3,9	3,5	4,4	4,1	3,5	3,2	4,2	3,7	3,8
Roland van Vliet	3,9	3,2	5,4	3,2	3,8	3,2	3,0	2,3	4,6	4,3	5,6	3,6
Geert Wilders	3,3	1,7	7,9	2,7	3,3	1,8	2,3	1,5	3,5	3,4	4,7	3,4
Louis Bontes	3,7	2,5	4,6	2,9	3,4	2,9	3,2	2,3	3,8	3,5	4,0	3,2
Bram Moszkowicz	3,4	2,1	4,5	2,7	3,3	2,6	2,6	1,7	3,1	2,9	3,8	3,1
Tunahan Kuzu	3,0	3,2	1,8	2,9	3,7	2,8	4,6	3,9	1,6	4,4	2,6	3,0

Het hoogste rapportcijfer aan Jesse Klaver wordt gegeven door kiezers die nu op GroenLinks zouden stemmen (tabel 9). Ook onder kiezers van andere linkse partijen scoort Klaver relatief goed. Hij wordt minder gewaardeerd door kiezers van de SGP, VVD en PVV.

Tabel 9

Waardering Jesse Klaver naar huidige politieke voorkeur

	RAPPORTCIJFER
GroenLinks	7,7
SP	6,6
Partij voor de Dieren	6,5
D66	6,2
PvdA	6,1
50 Plus	5,9
CDA	5,8
ChristenUnie	5,6
SGP	5,4
VVD	4,8
PVV	4,3
TOTAAL	5,8

Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde deze peiling uit van vrijdag 4 september tot en met maandag 7 september 2015. In totaal hebben in deze periode 1.999 Nederlanders van 18 jaar of ouder deelgenomen aan het onderzoek. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging op leeftijd, geslacht, provincie en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 representatief voor alle Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

I&O Research

Met 50 medewerkers en een groeiende orderportefeuille is I&O Research inmiddels het achtste onderzoeksbureau van Nederland en in de publieke sector zitten we in de top 3.

Onze visie en missie:

I&O Research is een maatschappelijk betrokken onderzoeksbureau, waar talent de ruimte krijgt zich te ontplooien. Wij doen onderzoek voor en geven advies aan overheid, non-profit en profit-organisaties. I&O Research wil bijdragen aan beter onderbouwde keuzes van haar klanten en het algemeen publiek.

Onze expertisegebieden:

Burger & Bestuur – Verkeer & Vervoer – Economie & Ruimte – Kennis & Wetenschap – Zorg, Welzijn & Jeugd.

Noot voor redacties

Het overnemen van cijfers en teksten uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van I&O Research als bron.